

O‘QUVCHILARNING TASVIRIY SAN’ATDA TARIXIY OBIDALAR ORQALI BADIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISH.

*Namangan davlat pedagogika instituti,
Fakultet tabiiy va aniq fanlar, kafedra tasviriy san'at, M.TSM-AU 24*

Qurvanboyeva Diyora

E-mail: diyora1927@gmail.com

Tel: +99833 347 19 27

Annotatsiya: Tasviriy san’at ta’limi, o‘quvchilarning badiiy tafakkurini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Tarixiy obidalar, o‘z navbatida, badiiy ifodalarni o‘rganish va tushunish jarayonida o‘quvchilarga yangi imkoniyatlar taqdim etadi. Tarixiy obidalar nafaqat san'at asarlarini, balki o‘sha davrning madaniyati, ijtimoiy hayoti va tarixini ham aks ettiradi. Ushbu maqolada tasviriy san'at darslarida tarixiy obidalar orqali o‘quvchilarning badiiy tafakkurini rivojlantirishning ahamiyati, usullari va amaliyoti haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so‘zlar: tasviriy san'at, tarixiy obidalar, badiiy tafakkur, kompozitsiya, badiiy ifodalar, materiallar, badiiy ko‘nikmalar.

Tarixiy obidalar — bu insoniyatning madaniy merosini tashkil etuvchi, o‘z davrining ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy hayotini aks ettiruvchi asarlardir. Ular me'moriy obidalar, haykallar, freskalar, tasvirlar va boshqa san'at asarlarini o‘z ichiga oladi. Tarixiy obidalar orqali o‘quvchilar, o‘sha davrning badiiy ko‘rinishlarini, uslublarini va san'atning rivojlanish jarayonini o‘rganadilar. Bu jarayon, o‘quvchilarning badiiy tafakkurlarini kengaytirishga yordam beradi. Badiiy tafakkur, o‘z navbatida, o‘quvchilarning ijodiy fikrlash, analiz qilish, tasavvur qilish va badiiy asarlarni baholash qobiliyatlarini o‘z ichiga oladi. O‘quvchilar tarixiy obidalarni o‘rganish jarayonida, ularning badiiy ifodalari, rang, kompozitsiya, shakl va materiallar kabi jihatlarni o‘rganadilar. Bu jarayon, o‘quvchilarning badiiy ko‘nikmalarini oshirish va ularni badiiy ijodga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. Tasviriy san'at va tarix darslarini integratsiyalashgan yondashuv orqali o‘quvchilarning badiiy tafakkurini rivojlantirish mumkin. Bu yondashuvda o‘quvchilar tarixiy obidalarni o‘rganish jarayonida san'at asarlarini yaratadilar. Masalan, o‘quvchilar qadimiy me'moriy obidalar, haykallar yoki tasvirlarni o‘rganib, ularga o‘z badiiy talqinlarini berishlari mumkin. Bu jarayon o‘quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini oshiradi va ularni o‘z his-tuyg‘ularini ifoda etishga undaydi. Shuningdek, tarixiy obidalar bilan bog‘liq hikoyalar, afsonalar va tarixiy ma'lumotlar o‘quvchilarning qiziqishini oshiradi. O‘quvchilar, tarixiy kontekstni tushunish orqali, obidalar va

ularning badiiy ifodalari o'rtasidagi bog'liqlikni ko'ra oladilar. Bu esa ularning badiiy tafakkurlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

O'quv jarayonida tarixiy obidalar orqali badiiy tafakkurni rivojlantirish uchun bir qator amaliy usullarni qo'llash mumkin. Birinchi navbatda, o'quvchilarni tarixiy obidalar bilan tanishtirish zarur. Bu maqsadda, o'quvchilar tarixiy joylarga sayohat qilishlari yoki virtual ekskursiyalar tashkil etishlari mumkin. Bunday faoliyatlar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va ularning badiiy tafakkurlarini rivojlantirishga yordam beradi. Shuningdek, o'quvchilar tarixiy obidalarni o'rganish jarayonida san'at asarlarini yaratishlari uchun turli materiallardan foydalanishlari mumkin. Masalan, o'quvchilar g'isht, loy, qog'oz va boshqa materiallardan foydalanib, qadimiy obidalarni qayta tiklashga harakat qilishlari mumkin. Bu jarayon, o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish bilan birga, tarixiy obidalarni yanada yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

O'quvchilarni tarixiy obidalar orqali badiiy tafakkurini rivojlantirishda guruhiy ishlar ham samarali bo'lishi mumkin. O'quvchilar kichik guruhlariga bo'linib, turli tarixiy obidalarni o'rganishlari va ularni taqdim etishlari mumkin. Bu jarayonda o'quvchilar bir-birlaridan o'rganadilar, fikr almashadilar va badiiy talqinlarini baham ko'radilar. Bunday faoliyatlar o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini oshirishda muhim omil hisoblanadi.

Badiiy tafakkur, o'quvchilarning tarixiy kontekstni tushunishlari bilan bevosita bog'liqdir. Tarixiy obidalar o'rganilganda, o'quvchilar o'sha davrning madaniyati, urf-odatlar va hayot tarzi haqida ma'lumot olishadi. Bu jarayon, o'quvchilarning badiiy tafakkurlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Tarixiy kontekstni tushunish, o'quvchilarga san'at asarlarini yanada chuqurroq baholash imkonini beradi. O'quvchilar tarixiy obidalarni o'rganish jarayonida, ularning badiiy ifodalari, rang, kompozitsiya, shakl va materiallar kabi jihatlarni o'rganadilar. Bu jarayon, o'quvchilarning badiiy ko'nikmalarini oshirish va ularni badiiy ijodga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. Tarixiy obidalar, o'quvchilarga o'z his-tuyg'ularini ifoda etish va badiiy asarlarni yaratish imkoniyatini beradi. O'quvchilarning badiiy tafakkurini rivojlantirish, ularning ijodiy salohiyatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Tarixiy obidalar orqali o'quvchilar, o'z badiiy ifodalarni yaratish va ularni baholash imkoniyatiga ega bo'ladilar. O'quvchilar tarixiy obidalarni o'rganish jarayonida, ularning badiiy ifodalari, rang, kompozitsiya, shakl va materiallar kabi jihatlarni o'rganadilar. Bu jarayon, o'quvchilarning badiiy ko'nikmalarini oshirish va ularni badiiy ijodga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar tarixiy obidalarni o'rganish jarayonida, ularning badiiy ifodalari, rang, kompozitsiya, shakl va materiallar kabi jihatlarni o'rganadilar. Bu jarayon, o'quvchilarning badiiy ko'nikmalarini oshirish va ularni badiiy ijodga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega.

Tarixiy obidalar, o‘quvchilarga o‘z his-tuyg‘ularini ifoda etish va badiiy asarlarni yaratish imkoniyatini beradi.

Tasviriy san'atda tarixiy obidalar orqali o‘quvchilarning badiiy tafakkurini rivojlantirish, o‘quv jarayonining muhim qismidir. Tarixiy obidalar o‘quvchilarga badiiy ifodalarni tushunishga yordam beradi, ularning ijodiy fikrlash qobiliyatini oshiradi va san'atga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi. Integratsiyalashgan yondashuv va amaliyotlar orqali o‘quvchilar tarixiy obidalar bilan tanishib, ularning badiiy ifodalarini o‘zlashtiradilar. Shu bilan birga, o‘quvchilar tarixiy obidalar orqali o‘z tarixini va madaniyatini yaxshiroq tushunish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu jarayon, o‘z navbatida, ularning badiiy tafakkurlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. O‘quvchilarning tasviriy san'atda tarixiy obidalar orqali badiiy tafakkurini rivojlantirish, nafaqat ularning san'atga bo‘lgan qiziqishini oshiradi, balki ularni ijtimoiy va madaniy hayotga faol ishtirok etishga ham undaydi. Kelajakda o‘quvchilarning tasviriy san'atda tarixiy obidalar orqali badiiy tafakkurini rivojlantirish uchun yangi metod va usullarni izlash zarur. Bu borada pedagoglar, san'atshunoslar va tarixshunoslar o‘rtasida hamkorlikni kuchaytirish, o‘quv jarayonini yanada samarali tashkil etish imkonini beradi. O‘quvchilarni tarixiy obidalar orqali badiiy tafakkurlarini rivojlantirish, ularning ijodiy salohiyatini oshirish va kelajakda san'at va madaniyat sohasida faol ishtirok etishlariga zamin yaratadi. O‘quvchilarning tasviriy san'atda tarixiy obidalar orqali badiiy tafakkurini rivojlantirish, ularning badiiy ko‘nikmalarini oshirish va san'atga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirishda muhim ahamiyatga ega. Tarixiy obidalar orqali o‘quvchilar o‘z madaniyatini, tarixini va badiiy merosini yanada chuqurroq tushunish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu jarayon, o‘z navbatida, ularning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, tasviriy san'atda tarixiy obidalar orqali o‘quvchilarning badiiy tafakkurini rivojlantirish, nafaqat san'at ta'limining asosiy qismi, balki o‘quvchilarning shaxsiy rivojlanishi uchun ham muhimdir. Tarixiy obidalar, o‘quvchilarga o‘z his-tuyg‘ularini ifoda etish, ijodiy fikrlash, tarixiy kontekstni tushunish va badiiy asarlarni baholash imkoniyatini beradi. O‘quvchilarni tarixiy obidalar orqali badiiy tafakkurlarini rivojlantirish, ularning kelajakdagi ijodiy faoliyatlariga ijobiy ta'sir ko‘rsatadi va san'at sohasida faol ishtirok etishlariga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonov, O. (2020). "Tasviriy san'at ta'limi va uning rivojlanishi". Toshkent: O‘zbekiston Milliy Universiteti.
2. Karimova, N. (2019). "San'at va ta'lim: badiiy tafakkur rivojlantirishning zamonaviy usullari". Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
3. Tashkent, A. (2021). "Tarixiy obidalar va tasviriy san'at: o‘quv jarayonida integratsiya". Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.

4. Murodov, S. (2022). "Badiiy tafakkur va san'at ta'limi: nazariy va amaliy jihatlar". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.
5. Asqarov, R. (2023). "O'zbekistonning tarixiy obidalari va ularning badiiy ifodalari". Farg'ona: Farg'ona Davlat Universiteti.
6. Isroilova, D. (2021). "O'quvchilarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish: tasviriy san'at misolida". Qarshi: Qarshi Davlat Universiteti.
7. Xodjayeva, M. (2020). "San'at va madaniyat: tarixiy obidalar orqali badiiy tafakkur". Andijon: Andijon Davlat Universiteti.